

MILLOR SENSE RISC

L'ANTICONCEPCIÓ D'EMERGÈNCIA
AMB LEVONORGESTREL A LA
XARXA DE SALUT DE CATALUNYA

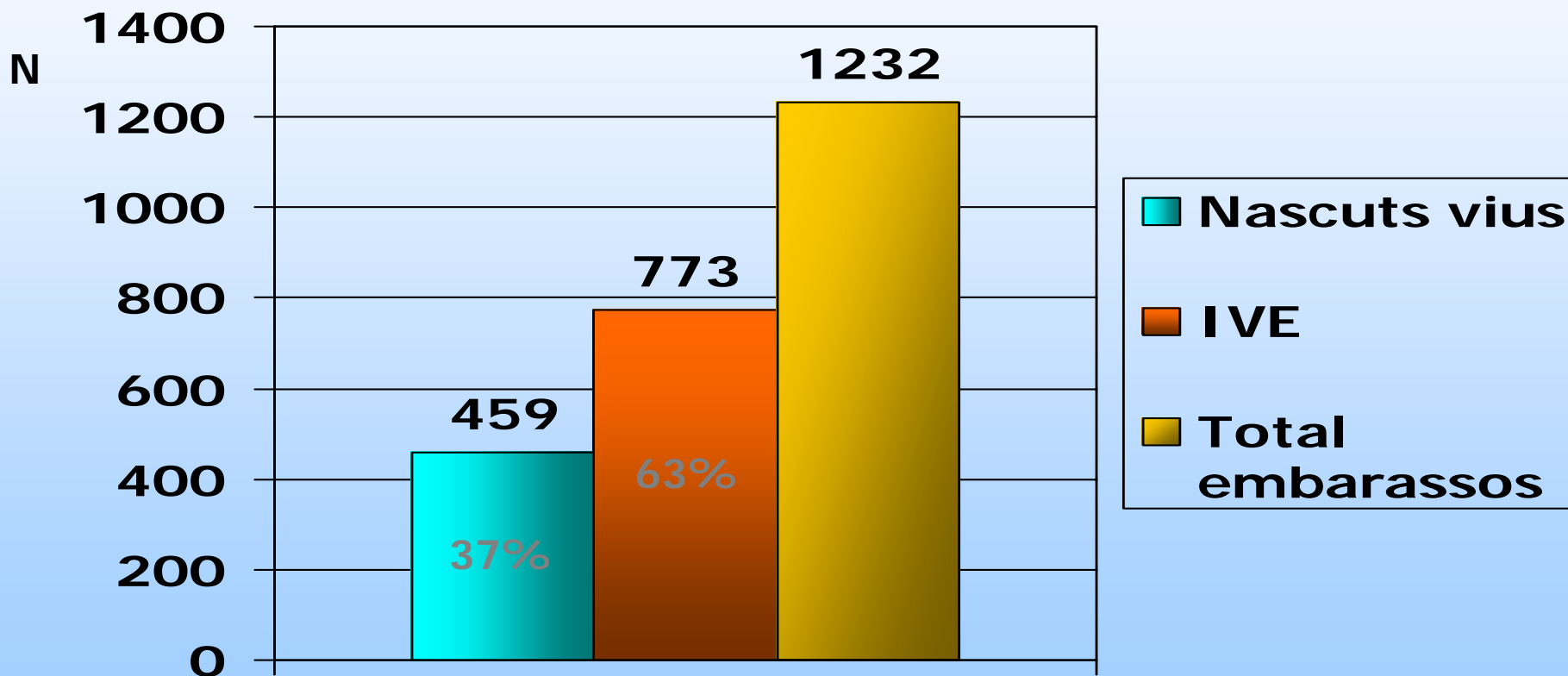
Anticoncepció d'emergència amb levonorgestrel en la xarxa de salut de Catalunya

Epidemiologia

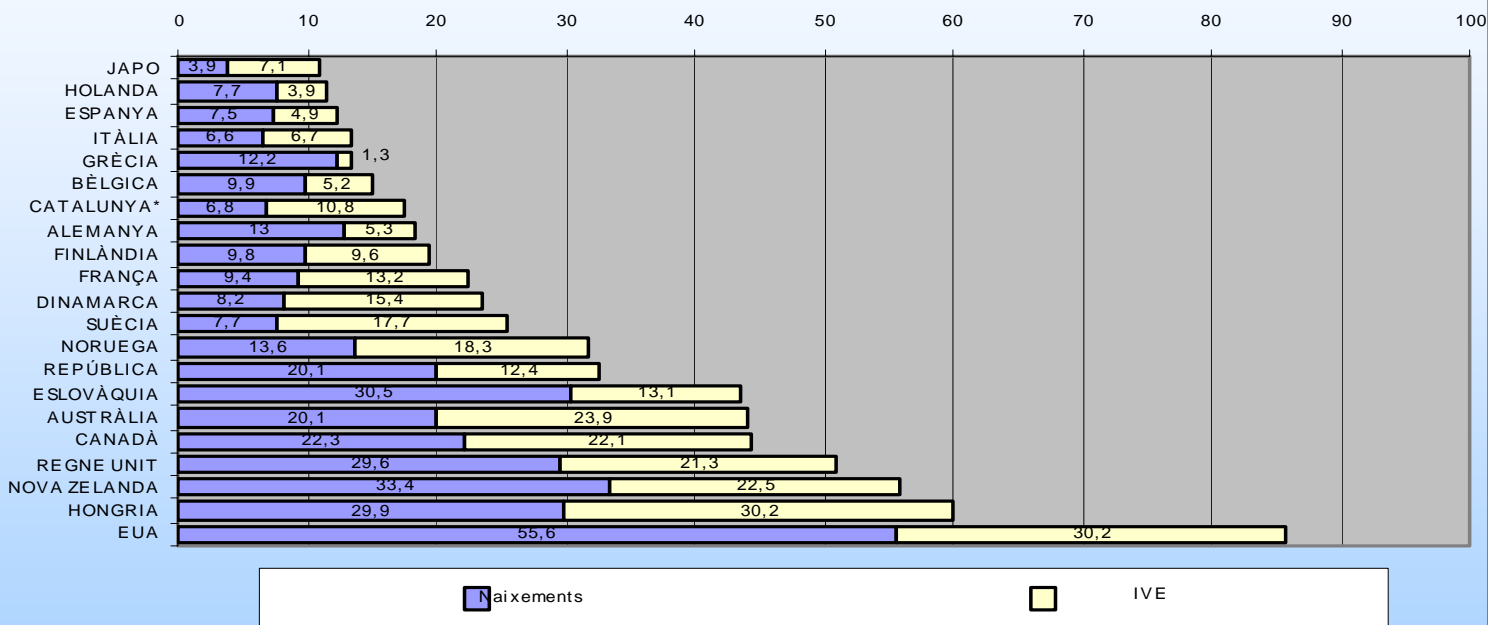
Embarassos en adolescents (14-17 anys). Catalunya, 2003

Taxa anual: 9,8 embarassos per 1.000 noies de 14-17 anys

EMBARASSOS EN ADOLESCENTS (NV+IVE) DE 15 A 19 ANYS DADES D'ALGUNS PAÏSOS DESENVOLUPATS, 1998 (TAXA PER 1.000 DONES)

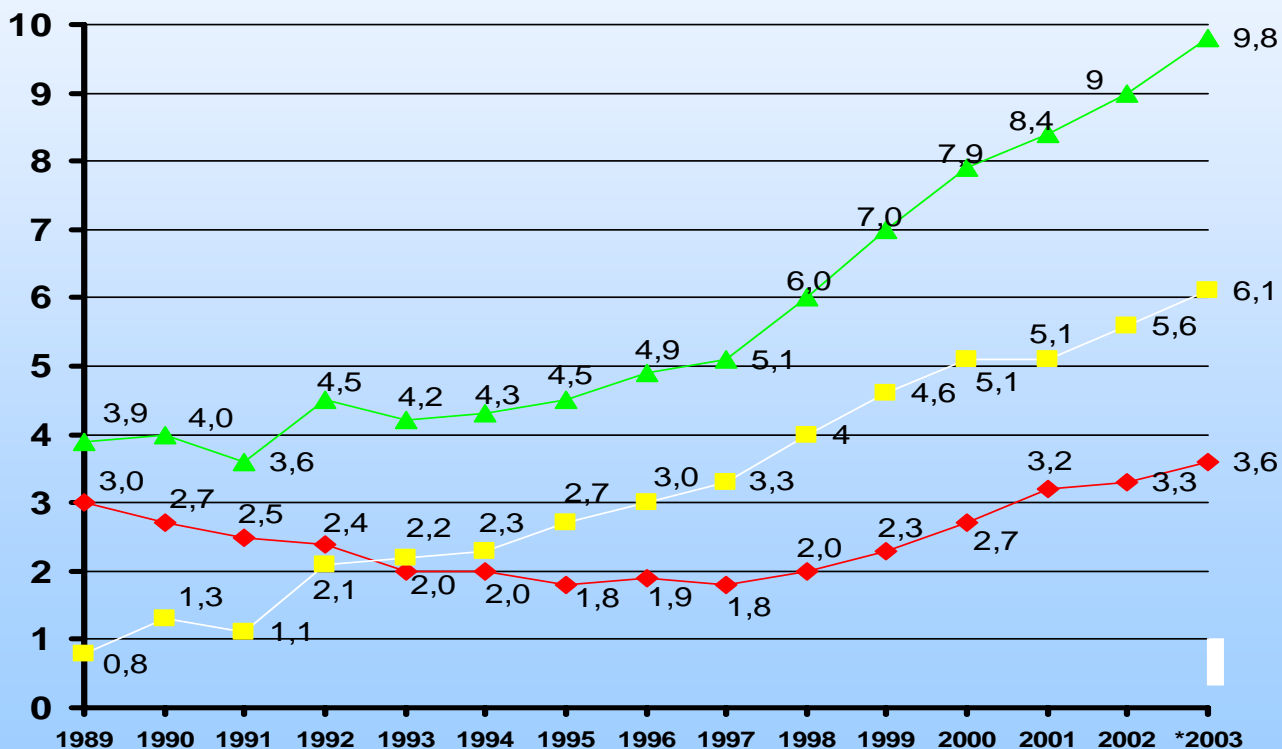
TOTALS	Taxa d'embarassos per 1.000 dones	% IVE
JAPÓ	11,0	64,5
HOLANDA	11,6	33,6
ESPANYA	12,4	39,5
ITÀLIA	13,3	50,4
GRÈCIA	13,5	9,6
BÈLGICA	15,1	34,4
CATALUNYA*	17,6	61,4
ALEMANYA	18,3	29,0
FINLÀNDIA	19,4	49,5
FRANÇA	22,6	58,4
DINAMARCA	23,6	65,3
SUÈCIA	25,4	69,7
NORUEGA	31,9	57,4
REP. TXECA	32,5	38,2
ESLOVÀQUIA	43,6	30,0
AUSTRÀLIA	44,0	54,3
CANADÀ	44,4	49,8
REGNE UNIT	50,9	41,8
NOVA ZELANDA	55,9	40,3
HONGRIA	60,1	50,2
EUA	85,8	35,2

* Any 2000

Evolució embarassos en dones de 14 a 17 anys. Catalunya, 1989-2003

Taxes
(per
1.000)

◆ NV

■ IVE

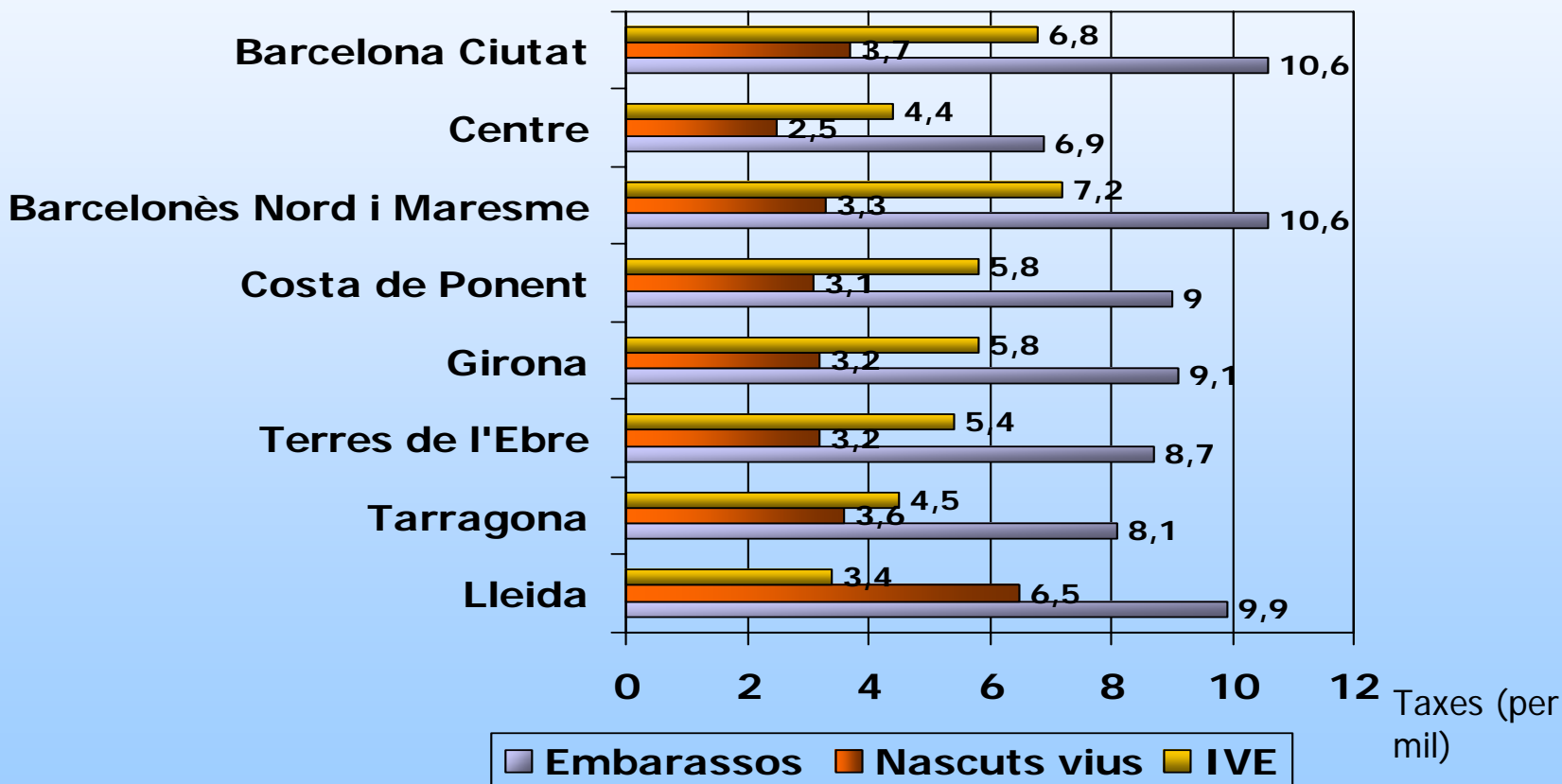
▲ EMBAR

* provisional

Font: Direcció General de Salut Pública. Direcció General de Recursos Sanitaris

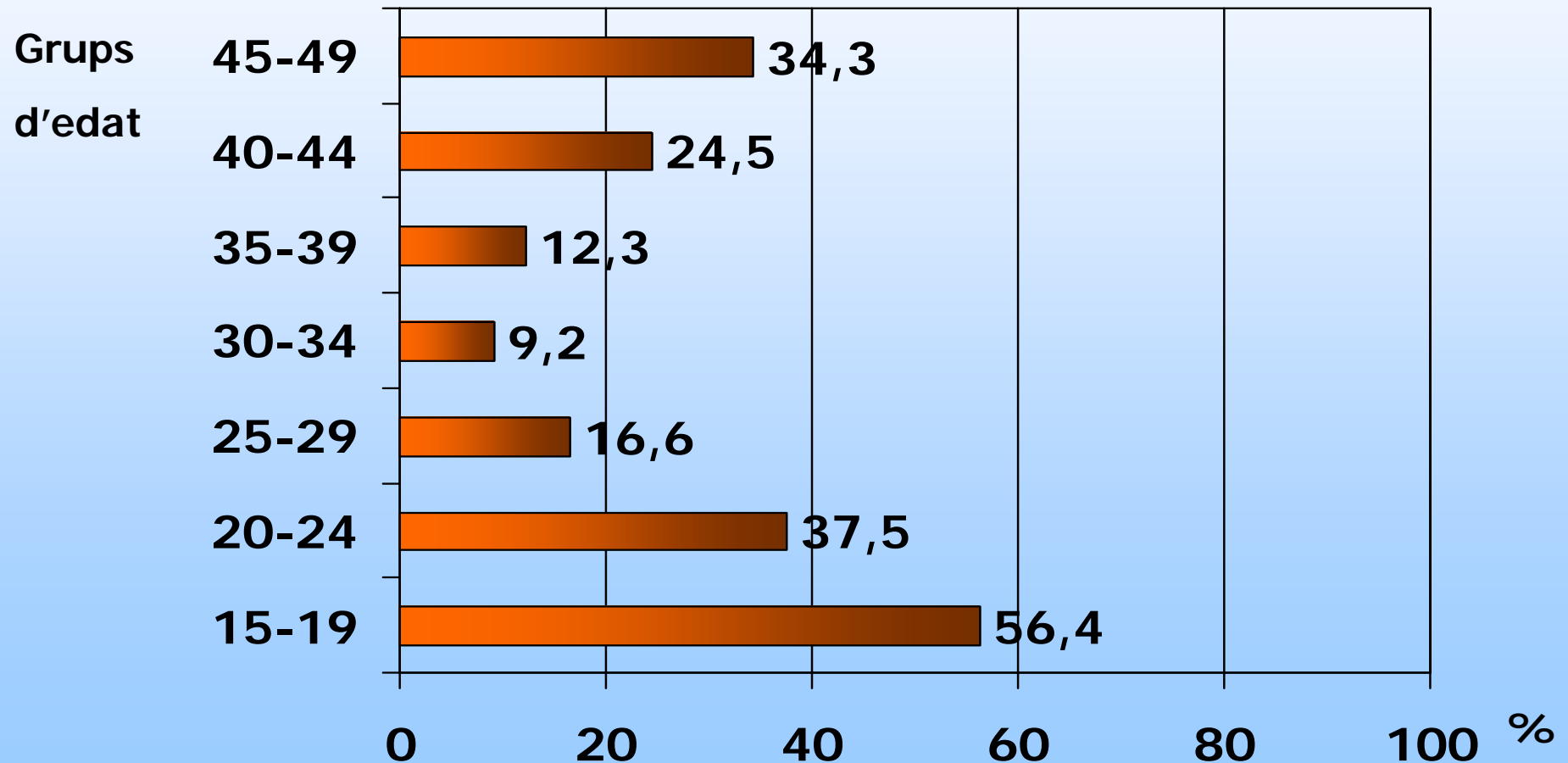

Embarassos en adolescents (14-17 anys) per regió sanitària. Catalunya, 2002

Percentatge d'IVE sobre el total d'embarassos per grups d'edat. Catalunya, 2003

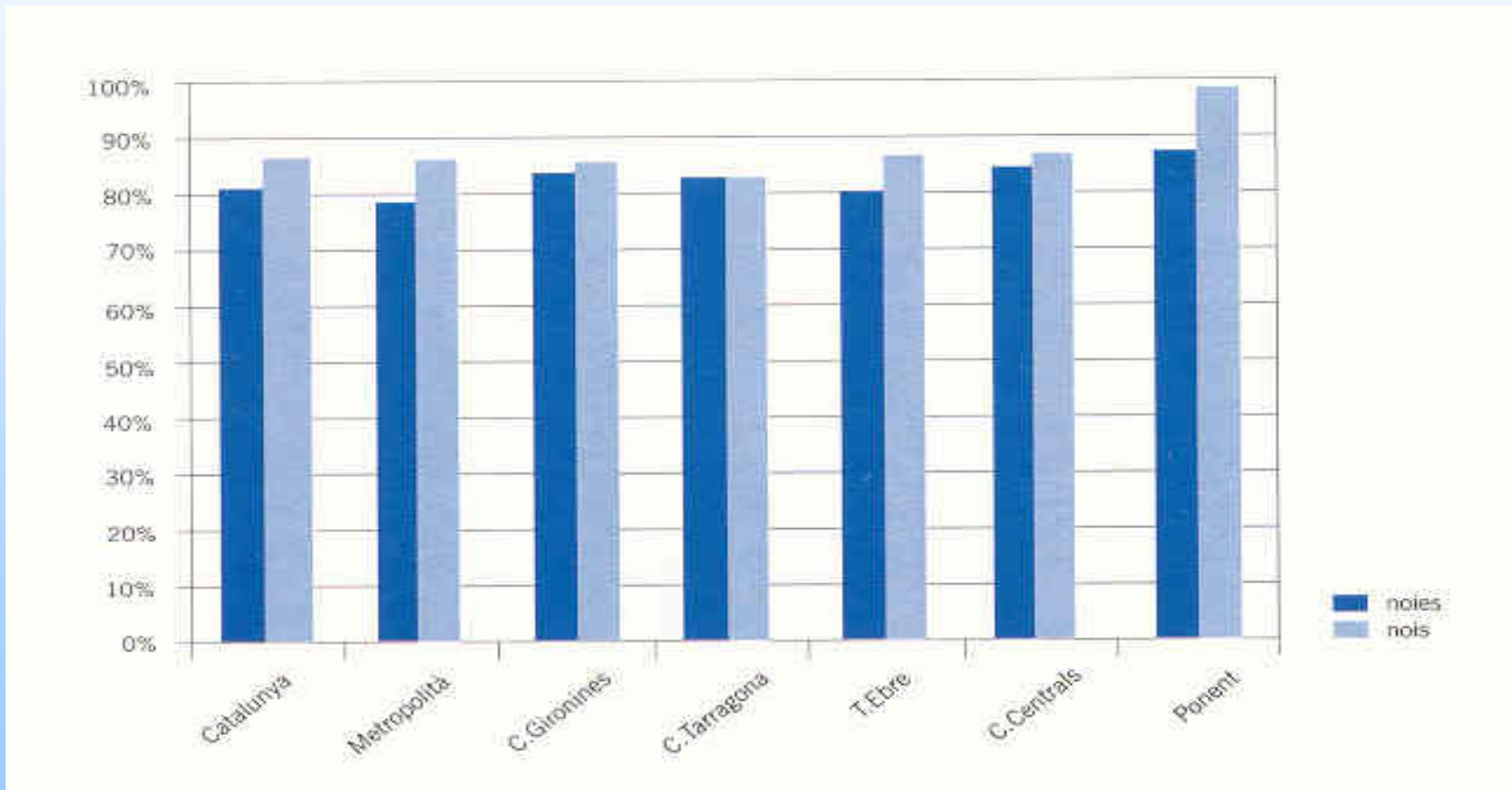

Mitjana d'edat en la primera relació coital. Catalunya, 2001

	NOIES Mitjana (\pm DS)	NOIS Mitjana (\pm DS)
Catalunya	15,8 \pm 1,3	15,5 \pm 1,6
Àmbit metropolità	15,7 \pm 1,2	15,5 \pm 1,6
Comarques gironines	15,4 \pm 1,5	15,0 \pm 1,7
Camp de Tarragona	15,6 \pm 1,2	15,4 \pm 1,7
Terres de l'Ebre	15,9 \pm 1,3	15,9 \pm 1,6
Comarques centrals	16,1 \pm 1,1	15,5 \pm 1,9
Àmbit de Ponent	15,8 \pm 1,4	15,3 \pm 1,4

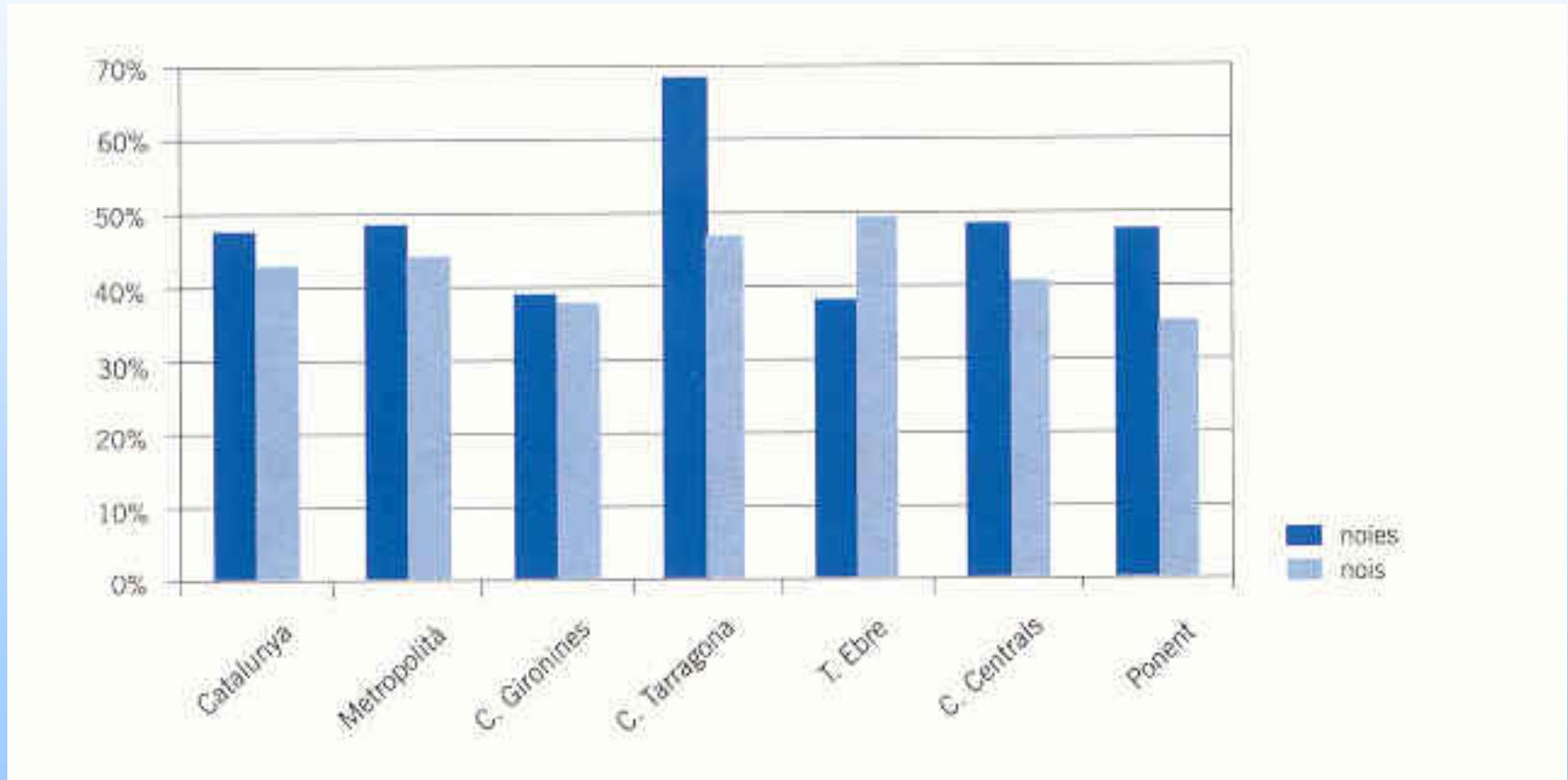
Adolescents (14-19 anys) que declaren utilitzar el preservatiu com a mètode anticonceptiu habitual. Catalunya, 2001

Font: Enquesta de salut als adolescents escolaritzats de Catalunya 2001. Unitat d'adolescents. Institut Universitari Dexeus

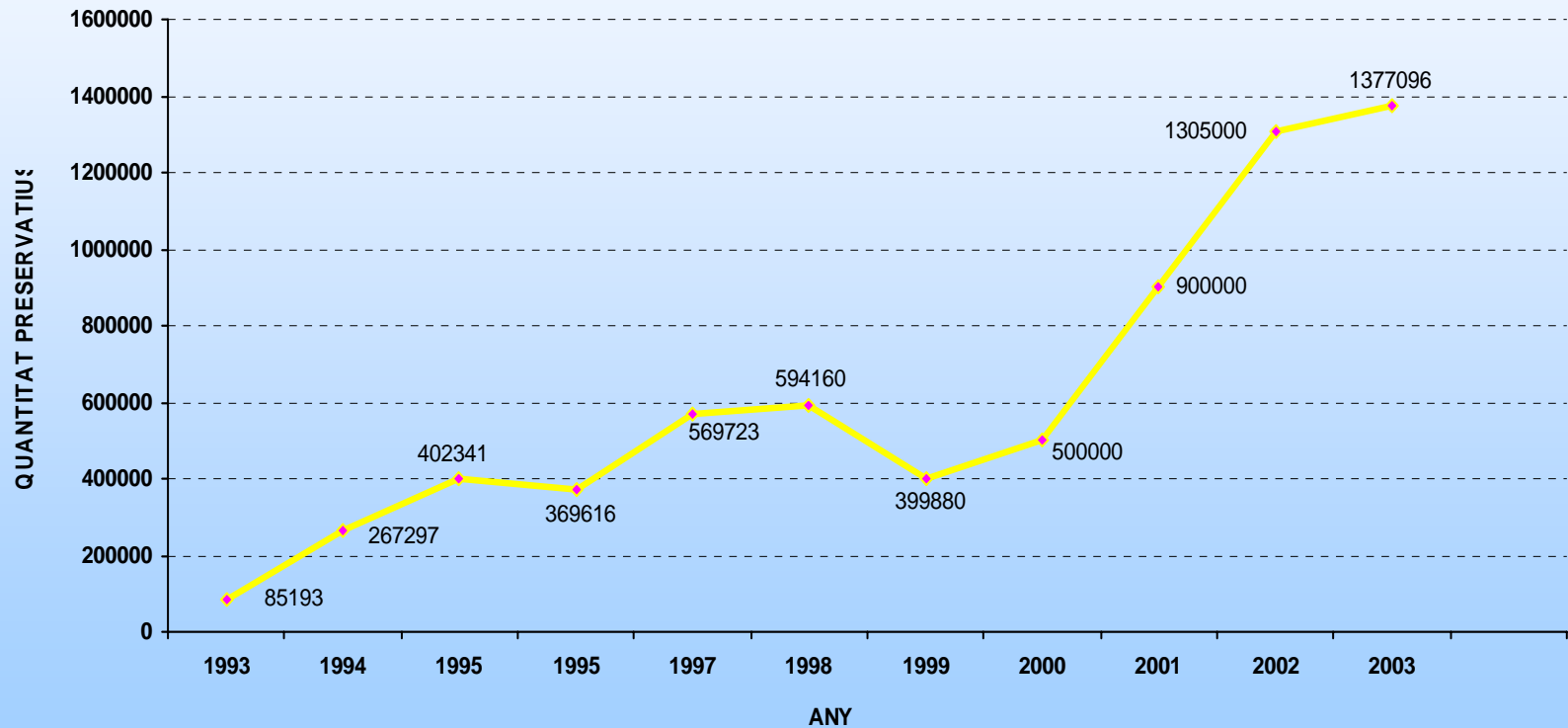

Adolescents (14-19 anys) que declaren no haver fet servir cap mètode anticonceptiu alguna vegada. Catalunya, 2001

DISTRIBUCIÓ DE PRESERVATIUS 1993 - JUNY 2004

* 2004 (fins juny 2004): 514.000

Total preservatius distribuïts: 6.350.626

Anticoncepció d'emergència amb levonorgestrel en la xarxa de salut de Catalunya

Dispensació

Què és?

- És un medicament autoritzat.
- S'utilitza com a anticonceptiu d'emergència davant d'una relació sexual no protegida o en situacions en què hagi pogut fracassar el mètode habitual.

Com funciona?

- El principi actiu és un derivat hormonal anomenat levonorgestrel.
- Actua a diferents nivells segons el moment del cicle menstrual en què es pren:
 - inhibint la fertilització de l'òvul
 - bloquejant la implantació de l'òvul fecundat.

Eficàcia

- És més eficaç com més aviat es pren.
- Abans de les 72 hores.
- Alguns autors suggereixen una certa efectivitat, encara que menor, entre les 72 i les 120 hores.

Efectes secundaris

- Nàusees (23%)
- Fatiga (17%)
- Mal de cap (12%)
- Vertigen (11%)
- Vòmits (6%)
- Dolor a la part baixa de l'abdomen, sensació de tensió mamària, petits sagnats vaginals.
- No afecta la capacitat de conduir vehicles.

Avantatges

- Més eficaç i còmode que d'altres medicaments utilitzats.
- Menys efectes secundaris que d'altres medicaments.
- Sense contraindicacions majors conegudes.

Advertiments

- Només s'ha d'utilitzar en cas de:
 - Fracàs del mètode anticonceptiu habitual
 - Relació sexual no protegida
- No és un mètode abortiu
 - No és eficaç si l'òvul ja s'ha implantat a l'úter
- No protegeix contra malalties de transmissió sexual
 - Cal utilitzar el preservatiu

Indicacions

- L'AE està indicada per prevenir un embaràs després d'un coit no protegit, incloent-hi:
 - No ús de mètode anticonceptiu.
 - Mal ús d'un mètode anticonceptiu:
 - Ruptura o lliscament de preservatiu.
 - Oblit de dues o més píndoles anticonceptives.
 - Retard en la presa d'un comprimit de *minipill* (progesterona sola –Cerazet®), de més de 3 hores.
 - Retard de 15 dies en l'administració d'un injectable de progesterona (acetat de la medroxiprogesterona depot o enantat de noretisterona)
 - Retard de més de 7 dies en l'administració d'un injectable mensual de estroprogestagen.
 - Pèrdua o retard en la col·locació d'un pegat anticonceptiu (Evra®) o un anell vaginal (NuvaRing®) de més de 3 dies.
 - Fracàs en la retirada o *coitus interruptus*.
 - Càlcul erroni de les dates fèrtils en els mètodes naturals.
- En els casos de violació en què la dona no estava protegida per cap mètode.

Accessibilitat

- L'anticoncepció d'emergència no és una forma regular d'anticoncepció.
- Diferents estudis demostren que el seu coneixement i ús no porta a augmentar les relacions sexuals de risc.
- Per tant, ha de ser accessible per a les dones que ho necessitin, tant en l'adolescència, com en l'edat adulta i la perimenopausa.
- S'ha de garantir-ne l'accessibilitat des dels diferents punts d'atenció de la xarxa sanitària: atenció primària, atenció a la salut sexual i reproductiva, atenció continuada, urgències hospitalàries, entre d'altres

Distribució del producte

- Es rebrà una bossa tancada que conté:
 - Un tractament (2 comprimits de levonorgestrel)
 - Un díptic informatiu per a la dona
 - Un preservatiu masculí (com a element educatiu també per a la prevenció d'ITS)
 - Una etiqueta per emplenar de cara a l'avaluació del programa

Qui l'ha de proporcionar?

- A tots els centres s'ha d'assegurar un circuit que permeti mantenir el dret de l'usuari/ària a l'accés a l'AE, encara que algun professional exerceixi el seu dret d'objecció de consciència.
- L'ha de dispensar el centre que rep la primera demanda, evitant derivacions que endarrereixin l'inici del tractament.
- Les urgències hospitalàries i els centres d'atenció continuada derivaran posteriorment la dona a l'AP per al seu seguiment.

Com s'ha de proporcionar l'AE?

- Cal preguntar:
 - Data de l'última regla
 - Temps transcorregut des del coit no protegit
 - Altres relacions no protegides en el mateix cicle
 - Antecedents: al·lèrgies, malalties greus, medicacions...
- Per administrar-la tindrem en compte:
 - Fer-ho al més aviat possible (com més curt és el temps transcorregut entre la relació no protegida i l'inici del tractament, més eficaç és)
 - No cal fer test d'embaràs, excepte si hi ha un retard menstrual (malgrat tot, no passaria res si s'administrés a una embarassada)

Pauta d'administració

- El levonorgestrel es pot donar de les maneres següents:
 - Dos comprimits administrats conjuntament
 - Dos comprimits administrats en 12 hores d'interval
 - Dos comprimits administrats en 24 hores d'interval
- Actualment *s'aconsella l'administració en una sola presa, els dos comprimits a la vegada*, ja que els resultats són millors.
- És una bona estratègia donar els comprimits en el moment de la consulta i que els prengui en aquell moment.

Recomanacions

- Aprofitar la consulta per aconsellar l'ús habitual d'un mètode anticonceptiu fiable.
- Advertir sobre els punts següents:
 - Amb l'LN les nàusees i/o vòmits són infreqüents, per aquest motiu no cal fer una profilaxi prèvia. Si es presenten, s'ha de recomanar l'ús de la metoclopramida (Primperan®).
 - La menstruació es presentarà habitualment una setmana abans o després de l'esperat. *Si hi ha un retard de més d'una setmana cal consultar* per descartar un embaràs.
 - En alguns casos es pot presentar un sagnat irregular durant la primera setmana després de la presa de l'LN.
 - Altres efectes secundaris lleus poden ser la tensió mamària o cefalea lleu, que desapareixen en 24 hores.

Altres recomanacions

- En el cas que es produeixi un embaràs, no s'ha descrit cap afectació materna ni fetal que contraindiqui la continuació de la gestació pel fet d'haver ingerit una medicació postcoital.
- Es pot administrar a dones lactants.
- L'ús repetit de l'AE no és un problema, es pot donar tantes vegades com calgui, però cal insistir en l'ús habitual de mètodes anticonceptius fiables.
- Cal recomanar una *visita de seguiment a les 3 setmanes* per valorar la eficàcia del mètode i treballar els temes de salut sexual i reproductiva.

I quan es tracta de menors d'edat?

- **Article 162 del Codi civil:**

“Els pares que ostenten la pàtria potestat tenen la representació legal dels seus fills menors no emancipats.

S'exceptuen:

- Els actes relatius a drets de la personalitat i altres en què el fill, d'acord amb les lleis i amb les seves condicions de maduresa, pot realitzar per si mateix,
 - aquells en què existeixi conflicte d'interessos entre els pares i el fill
 - els relatius a béns que estiguin exclosos de l'administració dels pares”.
- La Llei de protecció jurídica del menor, continguda en la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, introdueix la condició de persona de dret del menor i el concepte de **“ser escoltat si tingués judici suficient”**, concepte que, d'altra banda, s'està traslladant a tots els camps jurídics en què hi ha menors implicats.

Doctrina del menor madur

- Actualment, i basant-se en aquestes lleis, s'ha desenvolupat la **doctrina del “menor madur”**, segons la qual cada persona pot exercir els seus drets (tant de personalitat com d'altres) des del mateix moment en què en pot gaudir. A partir dels 12 anys, s'estableix l'edat a partir de la qual un menor pot gaudir, si té maduresa, dels seus propis drets humans (evidentment entre aquests drets es troben el dret a la salut i el dret a l'exercici i ús de la seva sexualitat).

Què diu el Col·legi de Metges?

- En el Codi deontològic mèdic signat pel Consell de Col·legis de Metges de Catalunya, que va ser dels primers que va preveure l'atenció al menor:
 - **Article 31: El metge no podrà tractar cap pacient amb la capacitat mental conservada sense el seu consentiment. En el cas d'un menor, el metge ha de respectar la seva voluntat si aquest té capacitat de comprendre allò que decideix, tot i que el pare, la mare o el representant legal en dissenteixin.**

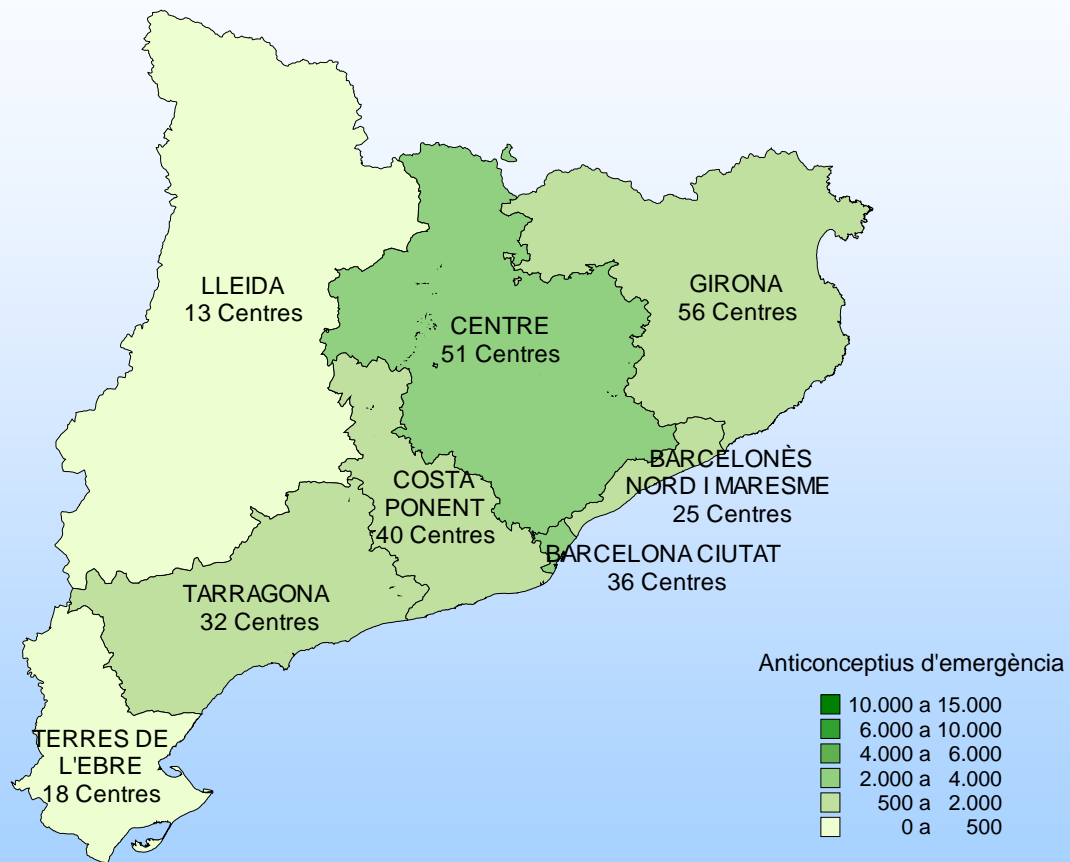
Fase primera

- Perseguirà el criteri de garantir la disponibilitat del fàrmac en els dispositius assistencials més adequats:
 - **Hospitals en els serveis d'urgències**
 - **Programes d'atenció sexual i salut reproductiva**
 - **Centres d'atenció continuada**
- Per la logística de la distribució, tindrà una durada de 2 mesos.

FASE 1

Sanitat

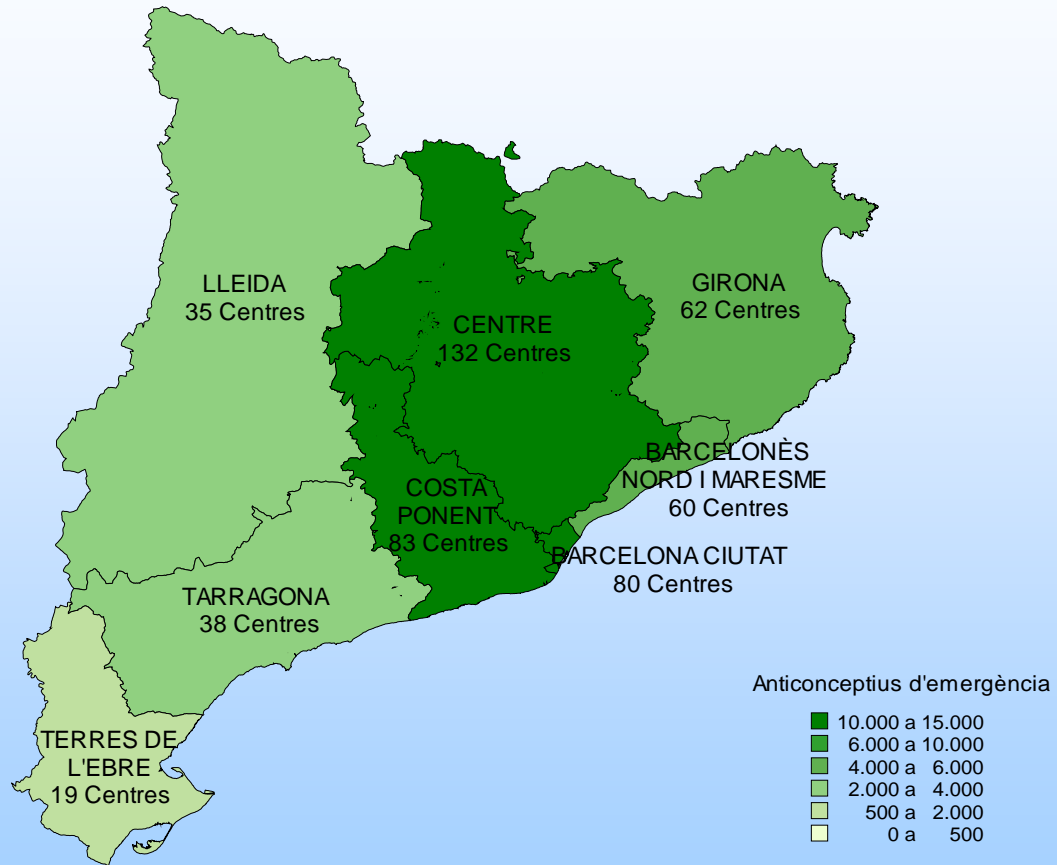
Fase segona

- Els tractaments estaran disponibles en tots els centres sanitaris, tant hospitalaris com d'atenció primària, d'arreu de Catalunya.

FASE 2

Sanitat

Avaluació

ANTICONCEPCIÓ D'EMERGÈNCIA

Data: ____ / ____ / _____

Edat: _____

Centre dispensador: _____

1a vegada:

Més d'una vegada:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

- Aquesta etiqueta està inclosa en la bossa de dispensació del producte.
- Caldrà emplenar-la en el moment d'entregar el producte.
- Les etiquetes s'han d'enganxar en un foli.
- Mensualment cal enviar els folis amb les etiquetes a la regió sanitària corresponent.

La informació estarà actualitzada a

SANITAT RESPON

902 111 444

Qualsevol persona que ho necessiti serà
adreçada al centre de salut més proper al
seu domicili

MILLOR SENSE RISC

Si has tingut una relació sexual sense protecció i vols evitar un embaràs no desitjat, acudeix al centre d'atenció primària o truca al telèfon **902 111 444** al més urgent possible.

T'ajudarem.